CREAŢIA

(POEM INDIAN)

I

Piscurile înalte ale Himalayiei sînt încununate de ceţuri întunecate, în sînul cărora clocoteşte fulgerul, iar peste cîmpiile care se întind la poalele sale plutesc nori de opal, ce împrăştie peste flori o rouă de perle.

Se unda pură a gangelui de leagănă simbolica floare a lotusului, iar pe mal îşi pîndeşte victima crocodilul, verde precum plantele acvatice care-l ascund de ochiul trecătorului.

În pădurile Hindustanului există arbori uriaşi, ale căror ramuri oferă un pavilion pelerinului ostenit, şi alţii a căror umbră letală îl poartă din somn la moarte.

Iubirea e un haos de lumini şi tenebre; femeia, un amalgam de jurăminte strîmbe şi de tandreţe; bărbatul, un abis de măreţie şi micime; viaţa, în sfîrşit, se poate asemui cu un lung lanţ din verigi de fier şi de aur.

II

Lumea este un absurd însufleţit care se roteşte în neant spre uimirea locuitorilor săi.

Să nu-i căutaţi explicaţia în *Vede*, mărturii ale nebuniei strămoşilor noştri, şi nici în *Purane*, unde, împodobite cu odoarele orbitoare ale poeziei, se adună aiureli peste aiureli despre originea ei.

Ascultaţi povestea facerii aşa cum i-a fost dezvăluită unui brahman evlavios, după ce petrecuse trei zile de post nemişcat în contemplare de sine, cu arătătoarele ridicate spre firmament.

III

Brahma este punctul circumferinţei: din el porneşte şi în el converge totul; nu a avut început şi nici nu va avea sfîrşit.

Cînd nu existau nici spaţiul nici timpul, Maya plutea în jurul lui ca o ceaţă nedesluşită, căci, absorbit în contemplarea de sine, el încă nu o fecundase cu dorinţele lui.

Cum de toate te saturi, Brahma s-a săturat să se contemple, şi şi-a ridicat ochii pe una din cele patru feţe ale sale şi s-a pomenit cu sine însuşi, şi i-a deschis mîniat pe cei de pe altă faţă şi iarăşi s-a văzut, pentru că el ocupa totul, şi totul era el.

Femeia frumoasă, cînd lustruieşte oglinda şi îşi contemplă imaginea, se bucură în sinea ei, însă în cele din urmă caută alţi ochi în care să şi-i aţintească pe ai ei; iar dacă nu îi găseşte, se plictiseşte.

Brahma nu este vanitos ca o femeie, fiindcă este perfect. Închipuiţi-vă dacă se plictisea că se afla singur, singur în mijlocul eternităţii şi cu patru perechi de ochi spre a se vedea.

IV

Brahma a dorit pentru întîia oară, iar dorinţa lui, fecundînd-o pe creatoarea Maya care îl învăluia, făcu să ţîşnească din sînul său milioane de puncte de lumină, asemănătoare acelor atomi microscopici şi aprinşi care înoată în raza soarelui ce pătrunde prin coroana copacilor.

Acea pulbere de aur a umplut neantul, iar cînd s-a scuturat a produs miriade de făpturi, menite a intona imnuri de glorie creatorului lor.

Cîntăreţii cereşti, *gandharva*, cu chipuri preafrumoase, cu aripile lor de mii de culori, cu hohotele lor sonore şi cu jocurile lor copilăreşti, i-au smuls lui Brahma primul surîs, iar din el a răsărit Edenul: Edenul cu cele opt cercuri ale sale, broaştele ţestoase şi elefanţii care îl susţin, şi cu sanctuarul său în vîrf.

V

Copiii au fost întotdeauna copii: neastîmpăraţi, ştrengari şi incorijibili, încep prin a plăcea; un ceas mai tîrziu buimăcesc şi sfîrşesc prin a enerva. Ceva foarte asemănător i s-a întîmplat, pesemne, lui Brahma atunci cînd, descălecînd de pe uriaşa lebădă care, ca un bidiviu de zăpadă, îl plimba prin cer, lăsă acea gloată de *gandharva* în cercurile inferioare şi se retrase în adîncul sanctuarului său.

Acolo, unde nu ajunge nici un ecou pierdut, şi nici nu se percepe cel mai uşor zgomot; unde domneşte augusta tăcere a singurătăţii, iar calmul său adînc îmbie la meditaţii, Brahma, căutînd o distracţie cu care să-şi omoare eterna plictiseală, după ce închise poarta cu două întorsături de cheie, se dedică alchimiei.

VI

Înţelepţii pămîntului, care îşi petrec viaţa aplecaţi peste vechi pergamente, care se înconjoară de mii de obiecte misterioase şi cunosc straniile însuşiri ale pietrelor preţioase, metalelor şi cuvintelor cabalistice, săvîrşesc, prin intermediul acestei ştiinţe, transformări de necrezut. Cărbunele îl preschimbă în diamante, lutul în aur; descompun apa şi aerul, analizează flacăra şi îi smulg focului taina vitalităţii şi a luminii.

Dacă pe toate acestea le izbuteşte un biet muritor cu reflexul ştiinţei sale, închipuiţi-vă pentru o clipă ce ar face Brahma, care este începutul tuturor ştiinţelor.

VII

Dintr-o dată a creat cele patru elemente, şi i-a creat de asemenea pe paznicii acestora: Agni, care este spiritul flăcărilor; Vajou, care urlă călare pe vijelie; Varuna, care se rostogoleşte în abisurile Oceanului, şi Prithivi, care cunoaşte toate peşterile subterane ale lumii şi vieţuieşte în sînul creaţiei.

Apoi a închis în borcane străvezii, dintr-o materie nemaivăzută, germeni ale lucrurilor imateriale şi intangibile: patimi, dorinţe, facultăţi, virtuţi, începuturi de durere şi de bucurie, de moarte şi de viaţă, de bine şi de rău. Şi pe toate le-a împărţit în specii şi le-a clasificat cu mare sîrguinţă, punînd cîte o tăbliţă scrisă pe fiecare borcan.

VIII

Gloata de copii, care, în această vreme, asurzeau cu glasurile şi cu zgomotele lor cercurile inferioare ale Paradisului, îşi dădu seama de lipsa stăpînului. «Unde o fi?», exclamau unii. «Ce-o fi făcînd?», îşi spuneau alţii în sinea lor; iar ardoarea curioşilor nu era în nici un caz diminuată de coloanele negre de fum pe care le zăreau ieşind în spirale imense din laboratorul lui Brahma, nici de globurile de foc ce din acelaşi loc se năpusteau rostogolindu-se în neant, iar acolo se roteau ca într-o horă luminoasă şi magnifică.

IX

Imaginaţia celor mici e un bidiviu, iar curiozitatea, pintenul care îl îmboldeşte şi îl atrage prin planurile cele mai imposibile. Împinşi de ea, microscopicii cîntăreţi începură să se caţăre pe picioarele elefanţilor care susţin cercurile cerului şi, unul peste altul, urcară pînă la misterioasul lăcaş unde Brahma stătea încă absorbit în speculaţiile sale ştiinţifice.

Odată ajuşi în vîrf, cei mai îndrăzneţi se adunară în jurul porţii; şi, unul pe gaura cheii iar alţii prin crăpăturile şi golurile dintre panourile prost îmbinate, pătrunseră cu privirea în imensul laborator obiect al curiozităţii lor.

Priveliştea ce li se oferi nu putu decît să-i surprindă.

X

Erau acolo împrăştiate, fără nici o rînduială, recipiente şi borcane colosale de toate formele şi culorile. Schelete de lumi, embrioni de aştri şi fragmente de luni zăceau amestecate cu oameni modelaţi pe jumătate, proiecte de animale monstruoase neterminate, pergamente obscure, cărţi *in folio* şi unelte stranii. Pereţii erau plini de figuri geometrice, semne cabalistice şi formule magice; iar în mijlocul încăperii, într-un uriaş cazan aşezat pe un foc de nestins, fierbeau cu zgomot surd mii şi mii de ingrediente fără nume, din a căror înţeleaptă combinare aveau să rezulte creaturile perfecte.

XI

Brahma, căruia abia dacă îi ajungeau cele opt braţe şi cele şaisprezece mîini ale sale pentru a astupa şi destupa recipiente, agita lichide şi scutura amestecuri, lua cîte odată un mare tub, ca pe o sarbacană şi, la fel cum cei mici fac baloane de săpun folosindu-se de paiele de grîu uscat, le scufunda în lichid, se apleca apoi peste abisurile cerului şi sufla într-un capăt, la cealălat ivindu-se un glog incandescent ce, de cum se desprindea, începea să se învîrtă în jurul sieşi, odată cu celelalte care pluteau deja în spaţiu.

XII

Aplecat asupra abisului fără fund, creatorul le urmărea cu o privire satisfăcută. Iar acele lumi luminoase şi perfecte, populate cu făpturi fericite şi frumoase peste orice măsură, care sînt acele astre pe care, asemănătoare sorilor, încă le zărim în nopţile senine, intonau un imn de bucurie zeului lor, rotindu-se pe axele lor de diamant şi aur într-o cadenţă maiestuoasă şi solemnă.

Micuţii *gandharva*, necutezînd nici să răsufle, se priveau înspăimîntaţi unii pe alţii, plini de stupoare şi de teamă, dinaintea acelei privelişti grandioase.

XIII

Brahma se sătură de experimente şi, părăsindu-şi laboratorul, nu fără a încuia, la ieşire, cu cheia pe care o păstra în buzunar, încălecă din nou pe lebădă pentru de a ieşi la plimbare. Dar cît va fi fost de preocupat cînd tocmai el, care pe toate le vede şi le ştie, nu-şi dădu seama că, absorbit în gîndurile lui, încuiase în gol! Nu acelaşi lucru se întîmplă cu neliniştita gloată de copii care, observînd neglijenţa, îl urmărit din priviri pînă hăt, departe. Iar cînd se crezură singuri, unul împinse puţintel cîte puţin poarta, unul îşi scoase capul, celălalt făcu un pas, sfîrşiră prin a da năvală în laborator, iar în curînd se simţiră ca la ei acasă.

XIV

Scena petrecută atunci, în acel lăcaş, ar fi cu neputinţă de zugrăvit.

Mai întîi examinară toate obiectele cu cea mai mare uimire; apoi îndrăzniră să le atingă, iar în cele din urmă sfîrşiră prin a da totul peste cap. Aruncară pergamente în foc ca să hrănească flăcările; răscoliră borcanele, nu fără a sparge cîteva; agitară recipientele vărsîndu-le conţinutul, iar după ce adulmecară, gustară şi amestecară totul, unii se atîrnară de sorii şi de stelele încă neterminate şi atîrnate de bolţi, la uscat; alţii se cocoţau pe scheletele uriaşelor animale ale căror forme nu fuseseră pe placul stăpînului. Şi smulseră filele din cărţi pentru a-şi confecţiona mitre de hîrtie, şi îşi aşezară compasurile între picioare, ca pe nişte cai, şi rupseră baghetele cu virtuţi misterioase, folosindu-le ca pe nişte lăncii.

În cele din urmă, plictisiţi de boroboaţe, se hotărîră să facă o lume aşa cum văzuseră că se face.

XV

Aici începu marea forfotă, zăpăceala şi hohotele de rîs. Cazanul era incandescent. Veni unul, turnă înăuntru un lichid şi se ridică o coloană de fum. Apoi veni altul, aruncă peste primul un elixir misterios conţinut într-un borcan cu care ajunsese aproape fără suflare pînă la marginea vasului: atît de mare era recipientul şi atît de micuţ purtătorul. La fiecare nou ingredient pe care îl aruncau în cazan, de pe fundul acestuia se ridicau flăcărui albastre şi roşii, pe care vesela gloată le saluta cu strigăte de veselie şi cu rîsete nesfîrşite.

XVI

Amestecară şi contopiră toate elementele binelui şi răului, durerea şi bucuria, urîţenia şi frumuseţea, abnegaţia şi egoismul, germenii gheţii, meniţi unor lumi alcătuite astfel încît frigul să le producă locuitorilor o satisfacţie desfătătoare, şi pe aceia ai căldurii, compuşi pentru planete ale căror fiinţe aveau să se bucure în flăcări, şi zăpăciră principiile divinităţii, spiritul cu materia grosolană, lutul şi ţărîna, amestecînd în aceeaşi zeamă neputinţa şi dorinţele, măreţia şi micimea, viaţa şi moartea.

Acele elemente atît de contrare turbau cînd se vedeau laolaltă în fundul cazanului.

XVII

Odată încheiată operaţia, unul dintre ei îşi smulse o pană din aripi, îi reteză lamelele cu dinţii şi, umezind restul în lichid, se duse să se aplece peste abisul fără fund, şi suflă, şi apăru o lume. O lume diformă, prizărită, turtită la poli, ce se rotea imperfect, cu munţi de zăpadă şi nisipuri aprinse, cu foc în măruntaie şi oceane la suprafaţă, cu o omenire fragilă şi afectată, cu aspiraţii de zeu şi slăbiciuni de lut. Principiul morţii, distrugînd tot ce există, şi principiul vieţii, cu începuturi de eternitate, reconstruindu-le din propriile lor rămăşiţe: o lume aberantă, absurdă, de neconceput: în sfîrşit, lumea noastră.

Copilaşii care o alcătuiseră, văzînd-o cum se rotea în neant într-un fel atît de grotesc, o salutară cu un imens hohot de rîs, ce răsună în cele opt cercuri ale Edenului.

XVIII

Auzind acel zgomot, Brahma îşi veni în fire şi văzu cele ce se petreceau, şi înţelese totul. Indignarea îi scăpără în ochi. Strigătul său mînios buimăci cerul şi îngrozi gloata de copii, care fugiră care încotro speriaţi, în vîrful degetelor, şi îşi ţinea deja mîna ridicată asupra acelei creaţii diforme pentru a o distruge, iar această simplă ameninţare ar fi produs în ea acea catastrofă de care încă ne amintim sub numele de Potop, cînd unul din acei *gandharva*, cel mai poznaş, însă cel mai drăgălaş, se aruncă la picioarele lui spunînd printre sughiţe de plîns:

– Doamne, doamne, nu ne strica jucăria!

XIX

Brahma este grav, pentru că este zeu şi totuşi, cînd auzi aceste cuvinte, fu nevoit să se străduiască din plin spre a nu lăsa să explodeze rîsul care îi dădea pe ochi. În cele din urmă, revenindu-şi, exclamă:

– Duceţi-vă, gloată nemiloasă şi înrăită! Plecaţi unde să nu vă mai văd cu creatura voastră diformă! Lumea asta nu trebuie şi nu poate să existe, fiindcă în ea pînă şi atomii se războiesc cu atomii, însă plecaţi, vă spun încă o dată! Speranţa mea e că, lăsată în puterea voastră, nu va dura mult…

Aşa vorbi Brahma, iar copilaşii, înghiontindu-se, rîzînd neruşinat şi scoţînd strigăte nemaipomenite, se năpustiră în urmărirea globului nostru, şi unul îi dă aici, altul îl zădărăşte pe dincolo… De atunci tot hălăduiesc cu el prin cer, spre uimirea celorlalte lumi şi spre disperarea locuitorilor săi.

Spre norocul nostru, Brahma a vorbit, şi aşa se va întîmpla. Nu există nimic mai delicat şi nici mai de temut decît acele mîini ale copilaşilor; în aceste mîîni, jucăria nu poate dura mult.

***